

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.042
Державного торговельно-економічного університету
02156, м. Київ, вул. Кіото, 19

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Чугунова Валерія Ігоровича

«Бюджетна політика суспільного розвитку»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань «Управління та адміністрування»

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Актуальність теми дисертаційної роботи

Бюджетна політика є однією з основних складових державного фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Виходячи з необхідності посилення ефективності державного фінансового управління, вагомим є формування та здійснення збалансованої бюджетної політики, спрямованої на забезпечення належного рівня суспільного розвитку. Розвиток громадянського суспільства викликає потребу щодо відповідних інституційних змін, які мають відбутися у взаємовідносинах між учасниками бюджетного процесу, покращення ефективності бюджетної політики. Важливим є аналіз оцінки ефективності пріоритетних напрямів бюджетної політики як інструменту соціального та економічного розвитку країни, запровадження ефективних бюджетних механізмів в системі інституційного забезпечення економічного зростання, покращення показників результативності бюджетних відносин та державного фінансового забезпечення розвитку суспільства. Розвиток бюджетної системи як складової державних фінансів передбачає використання обґрунтованих методів бюджетного планування з метою покращення результативності використання бюджетних коштів, надання державних послуг, спрямованих на отримання якісного суспільного результату. Середньострокове бюджетне планування є необхідною умовою

підвищення керованості та якості процесу бюджетного планування, посилення впливу бюджетного регулювання на соціально-економічний розвиток країни. Важливим є підвищення ролі бюджетної політики як складової суспільного розвитку, що свідчить про актуальність дисертаційної роботи Чугунова Валерія Ігоровича.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету: «Фінансова стратегія суспільного розвитку» (номер державної реєстрації 0118U000047), «Фінансово-бюджетна стратегія економічного зростання» (номер державної реєстрації 0119U100577), «Фінансова політика соціально-економічного розвитку країни» (номер державної реєстрації 0121U100344), автором надано відповідні матеріали та пропозиції щодо основних напрямів бюджетної політики суспільного розвитку, бюджетного планування на середньострокову перспективу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків дисертаційного дослідження

Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження Чугунова В.І. мають достатньо високий ступінь обґрунтованості, що обумовлено узагальненням і аналізом значної кількості наукових публікацій з питань формування та реалізації бюджетної політики. Виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності здійснено на достатньо високому рівні. Здобувачем досягнуто основну мету дослідження – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень бюджетної політики як інструменту забезпечення розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти з питань формування бюджетної політики, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної аудиторської служби України, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Наукові результати дослідження дозволяють зазначити про достатній ступінь їх новизни, обґрунтованості та відповідність дисертаційної роботи спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Достовірність наукових положень, висновків дисертаційного дослідження

Наукові положення, висновки дисертаційного дослідження мають достатньо високий рівень. Здобувачем здійснено ґрунтовний аналіз законодавчих та нормативно-правових актів з питань бюджетної політики соціально-економічного розвитку країни, статистичних та аналітичних матеріалів відповідних центральних органів державної управління, наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених.

У роботі застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Наукові положення, результати, висновки дисертаційного дослідження підтверджуються публікаціями у наукових виданнях та їх оприлюдненням на наукових конференціях. Опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 4 статті у наукових фахових виданнях, одна стаття у наукових виданнях країн Європейського Союзу, 7 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій, загальним обсягом 4,0 друк. арк.

Наукові результати, висновки дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність Секретаріату Кабінету Міністрів України при підготовці проєктів нормативно-правових актів з питань розробки та реалізації бюджетної політики.

Наукова новизна результатів дослідження

Поставлену мету науково дослідження досягнуто та отримано результати, які характеризуються науковою новизною. Серед найбільш важливих наукових результатів дисертаційної роботи можна відзначити наступні.

У дисертаційній роботі вперше розкрито сутність бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку, що ґрунтуються на інституційних засадах адаптивної бюджетної архітекτονіки з урахуванням відповідного рівня стійкості, динамічної збалансованості бюджету, виходячи з економічної циклічності та пріоритетів соціально-економічного розвитку країни, дієвості діяльності головних розпорядників бюджетних коштів, державного фінансового контролю та аудиту, що сприятиме підвищенню результативності використання бюджетних коштів в умовах обмеженості державних фінансових ресурсів (п. 1.1).

Заслуговують на увагу підходи щодо посилення взаємозв'язку перспективного бюджетного планування з пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку країни (п. 3.1, п. 3.2).

Здобувачем узагальнено та систематизовано досвід формування та здійснення бюджетної політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою (п. 1.3).

Науковий і практичний інтерес має подальший розвиток положень щодо підвищення результативності програмно-цільового методу планування видатків бюджету (п. 2.3).

Автором розвинуто підходи до розробки основних напрямів бюджетної політики, бюджетного перспективного планування, що створить відповідні умови впливу бюджетного механізму на дієвість суспільно-економічних перетворень (п. 3.1, 3.2).

У дисертації удосконалено положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів бюджетної політики в умовах економічних перетворень (п. 2.2, 2.3, 3.1).

Повнота викладу матеріалу в наукових публікаціях за темою дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження автором опубліковано у дванадцяти наукових працях, у тому числі чотирьох статтях у наукових фахових виданнях, одній статті у періодичних наукових виданнях держав, які входять до Європейського Союзу, загальним обсягом 4,0 друк.арк. Зміст наукових праць свідчить про повноту відображення в них наукових результатів, висновків, положень дисертації.

Практична цінність дисертаційної роботи

Основні положення та висновки дисертаційної роботи, що розкривають сутність бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку, мають практичне значення при розробці та реалізації бюджетної політики як інструменту розвитку суспільства, підвищення інституційної спроможності фінансово-бюджетної та соціально-економічної системи країни. Основні висновки та результати дисертаційної роботи використано Секретаріатом Кабінету Міністрів України при підготовці проектів нормативно-правових актів з питань розробки та реалізації бюджетної політики (довідка від 12.05.2022 р. № 67-110/1-22). Положення дисертаційної роботи використано у навчальному процесі Державного торговельно-економічного університету при викладанні дисциплін «Бюджетна система», «Бюджетне планування та прогнозування» (довідка від 10.05.2022 р. № 7).

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи

Зазначаючи позитивні наукові результати дисертаційного дослідження, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, зокрема:

1. У дисертаційній роботі зазначено, що бюджетна політика є одним з вагомих інструментів державного регулювання суспільного розвитку, оскільки у процесі її формування здійснюється розробка основних напрямів використання бюджетних коштів, виходячи з необхідності вирішення завдань, які стоять перед суспільством на даному етапі його розвитку. Задіяння регуляторного потенціалу складових бюджетної політики потребує подальшого дослідження взаємозв'язку бюджетних відносин і соціально-економічних процесів. (с. 26). Водночас, слід було б приділити більше уваги основним напрямам використання бюджетних коштів, взаємозв'язку бюджетних відносин і соціально-економічних процесів.

2. Автором визначено, що доцільним є запровадження дієвого механізму управління бюджетним процесом як складової системи управління державними фінансами, встановлення взаємозв'язку між стратегічними цілями розвитку країни та можливостями бюджету у середньостроковій перспективі, забезпечення прозорості та послідовності бюджетної політики, яка реалізується через систему бюджетних механізмів і забезпечує бюджетну рівновагу та ефективний вплив на соціально-економічні процеси (с. 45). Разом з тим, важливим було б більш поглиблено розкрити вплив бюджетних механізмів на соціально-економічні процеси.

3. У дисертації визначено, що на даному етапі розвитку бюджетної системи як складової державних фінансів важливим є використання обґрунтованих методів бюджетного планування з метою покращення результативності використання бюджетних коштів, надання державних послуг, спрямованих на отримання якісного суспільного результату (с. 93). Проте, доцільним було б більш розгорнуто показати напрями удосконалення бюджетного планування з метою покращення результативності використання бюджетних коштів.

4. У дисертаційному дослідженні зазначено, що підвищення якісного рівня формування доходів бюджету як інструменту фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку сприятиме посиленню результативності інституційних змін бюджетної системи. (с. 110). На нашу думку, було б

доцільним більш поглиблено розкрити механізми підвищення якісного рівня формування доходів бюджету.

5. У дисертаційній роботі визначено, що перспективне прогнозування видатків бюджету є важливим інструментом державного регулювання економічних і соціальних процесів, оскільки обґрунтовує напрями використання бюджетних коштів у майбутньому з урахуванням визначених цілей та пріоритетів соціально-економічного розвитку держави на середньо- та довгострокову перспективу (с. 181). Однак, важливим було б більш розгорнуто показати результативність перспективного прогнозування видатків бюджету в умовах суспільно-економічної трансформації.

Проте висловлені зауваження в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Відповідність принципам академічної доброчесності

Наукові результати, положення дисертаційної роботи не містять запозичень інших авторів без посилання на відповідне джерело. Дисертаційне дослідження, наукові публікації здобувача виконанні із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Особистий внесок здобувача полягає у розкритті сутності бюджетної політики як складової системи державного фінансового забезпечення суспільного розвитку.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Чугунова Валерія Ігоровича на тему «Бюджетна політика суспільного розвитку» є завершеним та самостійним науковим дослідженням, має нові обґрунтовані наукові результати роботи та практичну цінність. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в наукових фахових виданнях, оприлюднювались на науково-практичних конференціях, автором вирішено поставлені у роботі завдання, досягнуто мету дослідження. Дисертаційне дослідження за змістом відповідає обраній темі та вимогам,

передбаченим наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40. Дисертаційна робота відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Чугунов Валерій Ігорович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Офіційний опонент:
завідувач кафедри фінансів
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»
доктор економічних наук, професор
заслужений діяч науки і техніки України

І.Г. Лук'яненко

